

Amfibieën

PADDEN, KIKKERS EN SALAMANDERS

Lezing Partij voor de Dieren

Apeldoorn

'Kikkercafé'

25 maart 2024

Geert Willink

Even voorstellen:

Geert Willink

ecoloog / beleidsadviseur ecologie bij Waterschap Vallei en Veluwe
opleidingscoördinator bij Yuverta Velp (voorheen Helicon Opleidingen)
vrijwilliger bij RAVON Gelderland

Kennis van inheemse amfibieën

een sprong in het duister... !?

Amfibieën vormen een onderdeel van zgn. HERPETOFAUNA

herpetofauna = “kruipende dieren”

Welke andere groep diersoorten valt ook binnen de zgn. herpetofauna?

amfibieën:

1. kikkers
2. padden
3. salamanders

reptielen:

1. slangen
2. hagedissen
3. (schildpadden)

Vraag

Op de volgende dia's staan telkens 2 dieren.

Geef aan welke een amfibie is, en welke een reptiel

Yuverta

A

B

Yuverta

A

B

Yuverta

A

B

Yuverta

A

B

Amfibieën: kikkers, padden en salamanders

Vraag

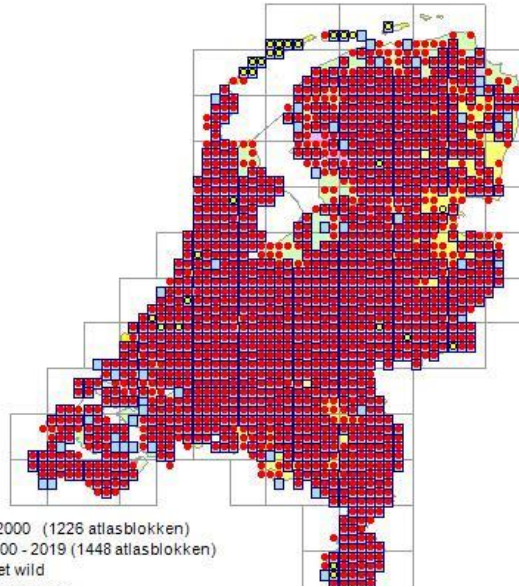
Welke inheemse salamanders kent u ?

En welke soort/soorten heeft u in het veld al eens gezien?

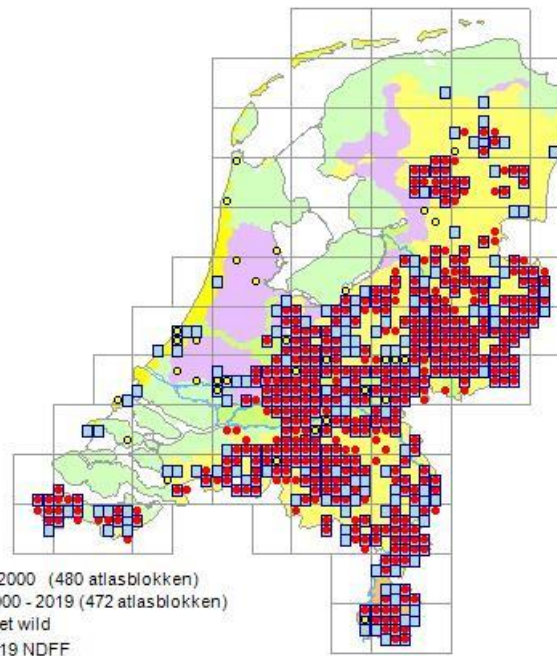
Salamanders:

1. Kleine watersalamander
2. Kamsalamander
3. Alpenwatersalamander
4. Vinpootsalamander
5. Vuursalamander

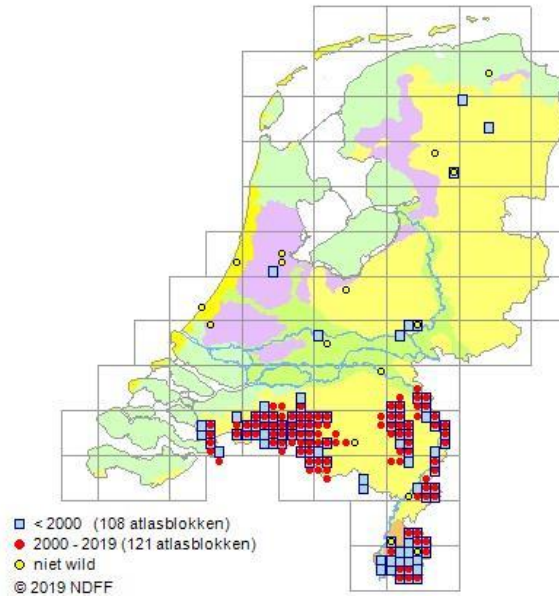
Kleine watersalamander

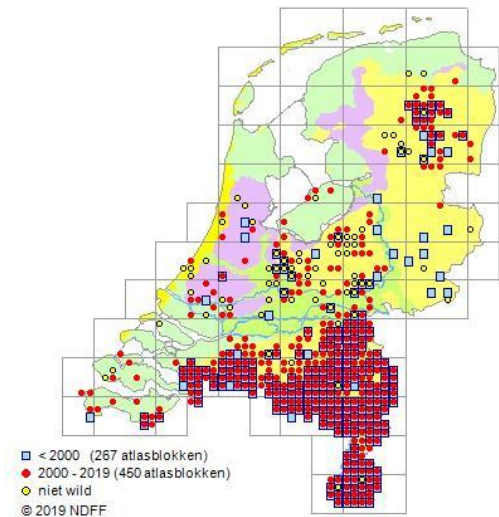
Kamsalamander

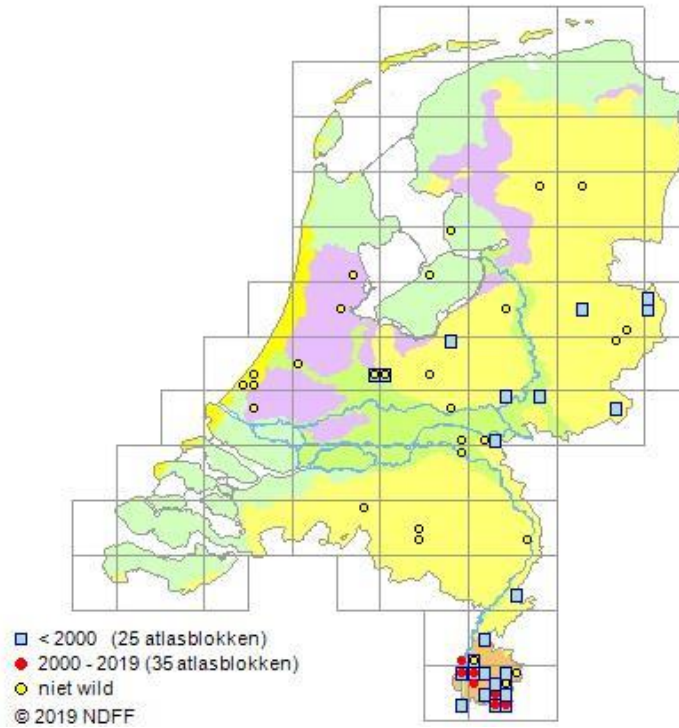

Vinpootsalamander

Alpenwatersalamander

Vuursalamander

Eitjes

kamsalamander

Eitjes

overige soorten

kleiner, ei witgrijs, eiwitbol rond

Larven salamanders

Alpenwatersalamander

Kamsalamander

Vinpootsalamander / Kleine watersalamander

Vuursalamander

Vraag

Welke inheemse kikkers en padden kent u ?

En welke soort/soorten heeft in het veld al eens gezien?

Kikkers & padden:

1. Vroedmeesterpad
2. Geelbuikvuurpad
3. Knoflookpad
4. Gewone pad
5. Rugstreeppad
6. Bruine kikker
7. Heikikker
8. Meerkikker
9. Poelkikker
10. Bastaardkikker
11. Boomkikker

Kikkers:

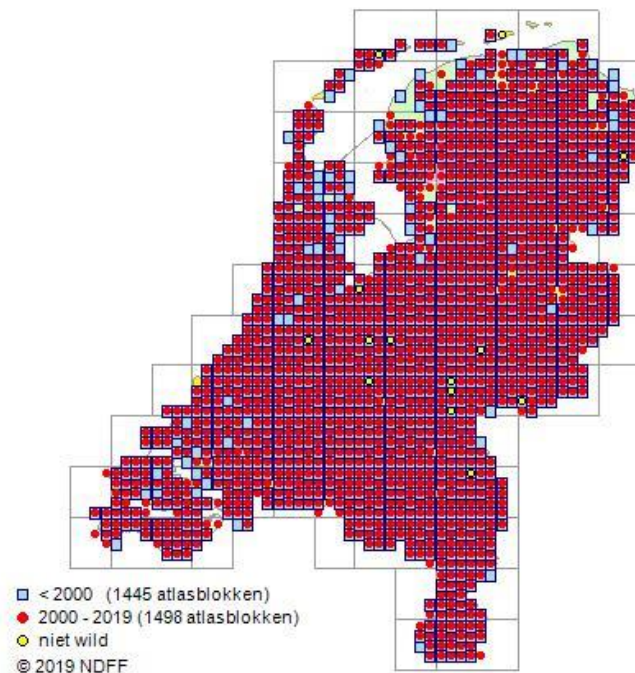
6. Bruine kikker
7. Heikikker

8. Meerkikker
9. Poelkikker
10. Bastaardkikker

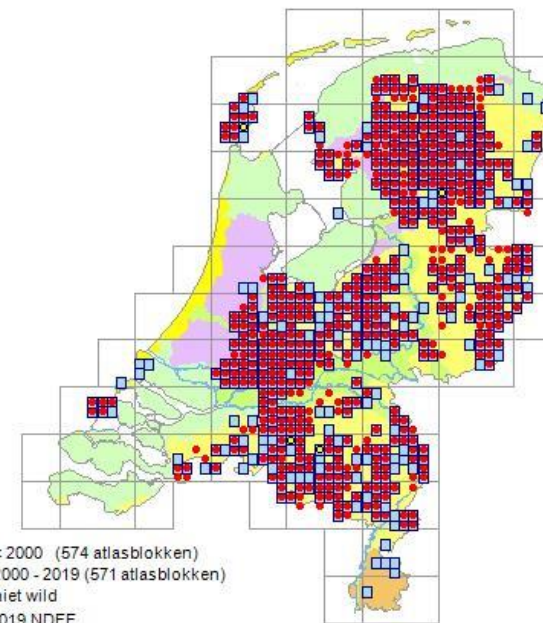
11. Boomkikker

Bruine kikker

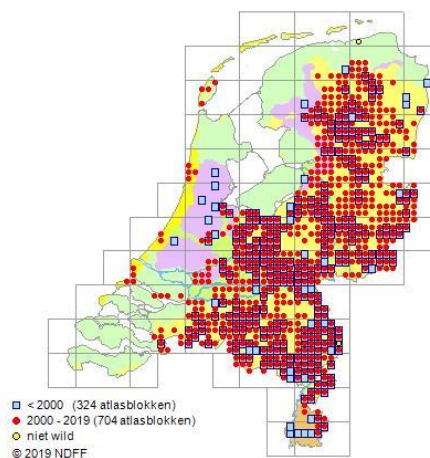

Heikikker

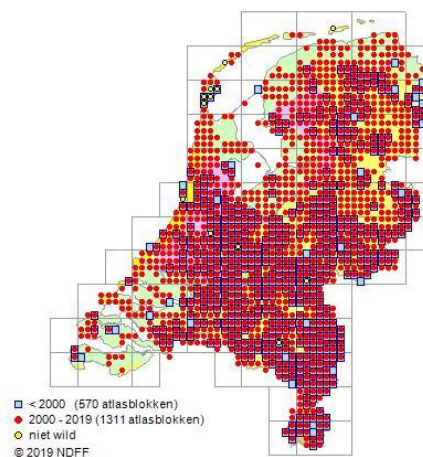

Verspreiding 'groene kikkers'

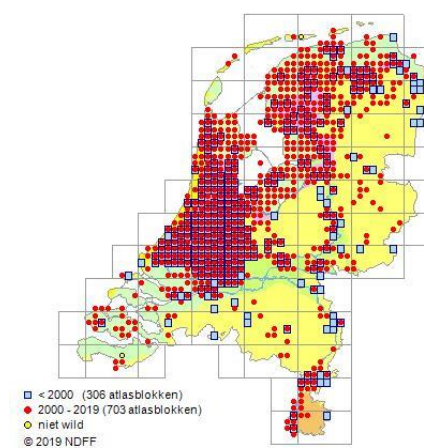
Poelkikker

Bastaardkikker

Meerkikker

Eiklompfen kikkers

bruine kikkers / heikikkers

'groene kikkers'

larven kikkers en padden

Bruine kikker / Heikikker

Groene kikkers

Bijna gereed met metarmorfose

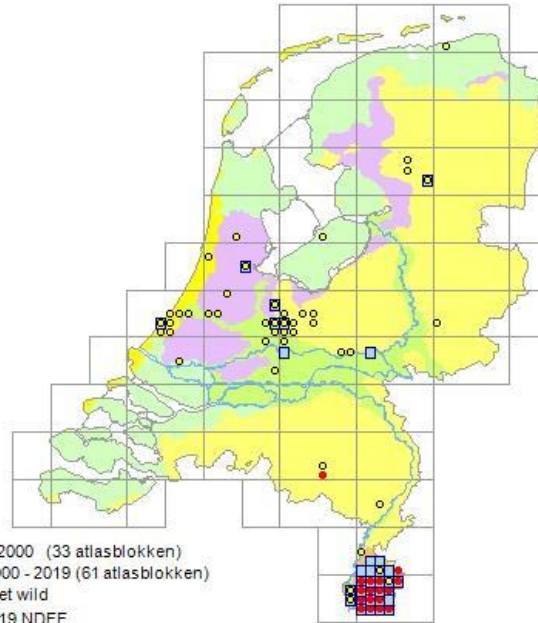

Padden:

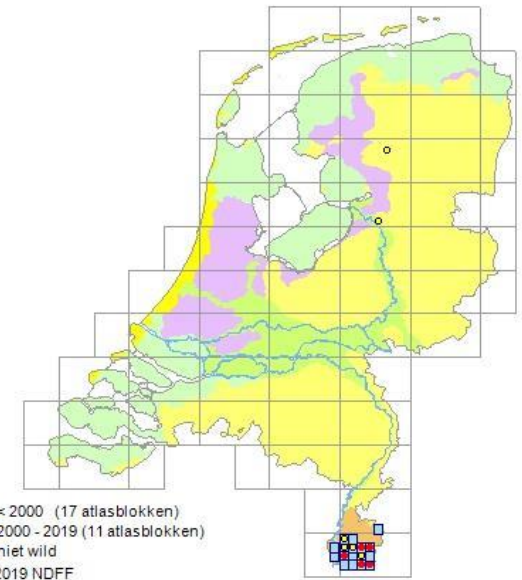
1. Vroedmeesterpad
2. Geelbuikvuurpad
3. Knoflookpad
4. Gewone pad
5. Rugstreeppad

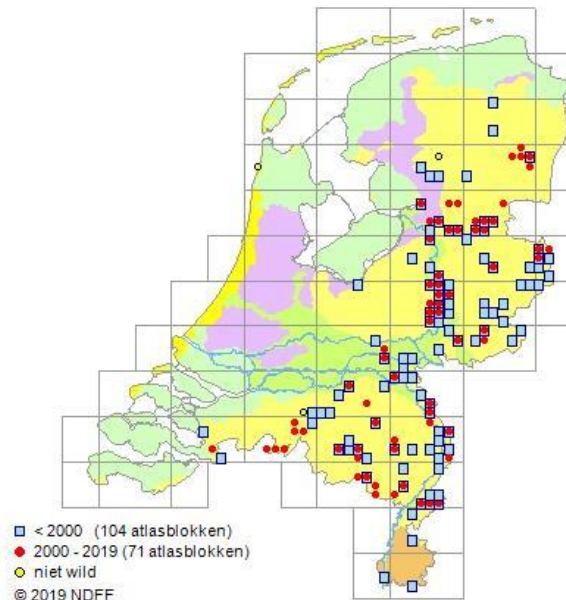
Vroedmeesterpad

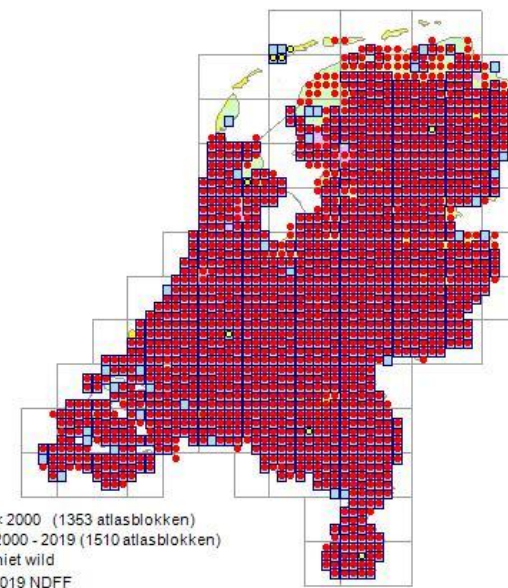
Geelbuikvuurpad

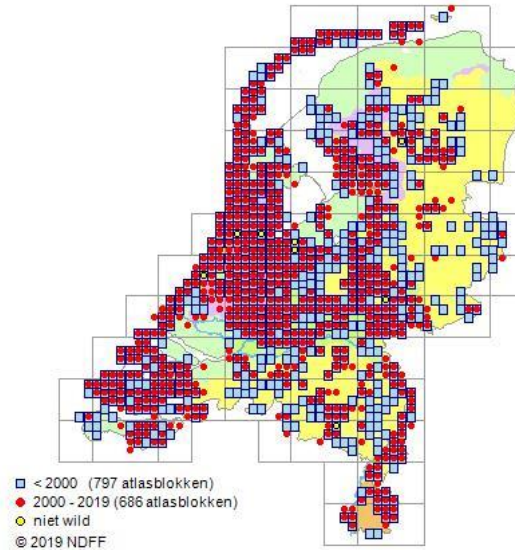

Knoflookpad

Gewone pad

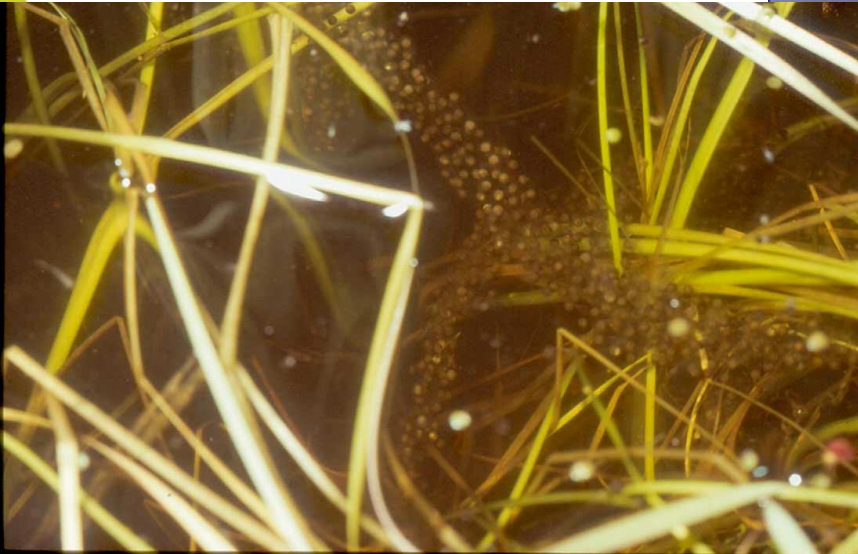

Rugstreeppad

Eisnoeren padden

Knoflookpad

Rugstreeppad

Gewone pad

larven padden

larven rugstreeppad/gewone pad

Biotopen van amfibieën

Biotoopgebruik

Amfibieën maken door het jaar heen gebruik van diverse biotopen:

Voortplantingsbiotoop (water)	± 1 – 3 mnd
Zomerbiotoop (land)	± 4 – 6 mnd
Winterbiotoop (land)	± 4 – 6 mnd

Voortplantingsbiotoop (poel of ven)

- stilstaand water
 - weinig (tot geen) beschaduwing
 - glooiende taluds (min. 1:5) aan de noordzijde
 - voldoende diep in de zomer, maar niet te diep (vis!)
 - voldoende aanwezigheid ondergedoken waterplanten
 - niet overwoekerd door moerasvegetaties en/of kroos
 - rijk aan fyto- en zoöplankton; dus (matig) voedselrijk
 - pH > 4,5
 - geen vis
 - het liefst groot (> 300 m²), wanneer er voldoende ruimte is
-
- aanwezigheid voldoende geschikt landbiotoop op korte afstand (liefst max. enkele 10-tallen meters)

Voortplantingsbiotoop:

Eerder genoemde regels zijn basisregels voor een algemeen “voortplantingswater” → poel, ven, e.d.

Sommige soorten stellen veel specifiekere eisen!

Eisen voor ontwerp, aanleg en onderhoud van poelen komen zo direct aan bod in de volgende lezing

Zomerbiotoop (land)

- structuurrijke biotopen; overgangen tussen verschillende landschapstypen en elementen
- bossen/bosjes, struweel, houtwallen/houtsingels, ruigten, oevervegetaties, kruidenrijke (zoom)vegetaties
- voldoende aanwezigheid van voedsel
- voldoende aanwezigheid van structuurvariatie om te zonnen, te foerageren en zich te kunnen verschuilen
- voldoende aanwezigheid van vochtige terreindelen (tegen uitdroging)

Winterbiotoop (land)

- kan (deels) gelijk zijn aan zomerbiotoop
- bossen/bosjes, struweel, houtwallen/houtsingels, ruigten, oevervegetaties, kruidenrijke (zoom)vegetaties
- diverse vorstvrije plaatsen: spleten en holletjes in de bodem, houtstapels/boomstronken/bladhopen, kelders/schuurtjes/kassen/putten
- enkele bastaardkikkers, bruine kikkers, e.a. zitten ook wel in of op de modderbodem van een voortplantingswater (vaak in lage aantallen + afhankelijk van de soort)

Voor alle soorten: water- én landbiotoop belangrijk!

VRAGEN ?

OPMERKINGEN ?

Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG)

Robbin Buitink
Projectleider en senior adviseur

- Missie: Zorg voor ons landschap
- Geen eigen gronden
- Samenwerkingsgericht
- Lokale landschapszorg met grondeigenaren en vrijwilligers

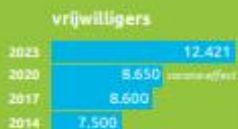

Vrijwilligersinzet

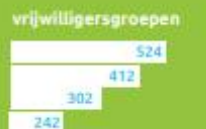
totaal aantal
vrijwilligers

12421

€ 7,0 miljoen vermeden kosten

319.319 vrijwilligersuren

44 nieuwe groepen

Vormen van vrijwilligerswerk

Landschapsprojecten, Klompenspaden en biodiversiteits- ambassadeurs

- 221 landschapsprojecten
- 524 vrijwilligersgroepen
- 122 Klompenspaden
- 33 Klompenspaden in ontwikkeling
- 38 biodiversiteits-ambassadeurs

Met vrijwilligers en bewoners 2023

11.113
 onderhouden
 hoogstamfruitbomen

7.013
 onderhouden
 knotbomen

2.484
 aanplant- en
 onderhoudslocaties

640
 maatregelen voor
 vogels en insecten

6.526
 beschermde nesten
 boerenlandvogels

450
 uitgevlogen
 jonge steenuilen

2.384 ha
 onderhouden natuurgebiedjes

14 km
 ecologische akkerranden

37 km
 onderhouden rijen bomen,
 struiken en hagen

143
 poelen onderhouden

7.249
 aangeplante
 bomen

2.602
 aangeplante
 hoogstamfruitbomen

14 nieuwe paden
 1.995 km
 Klompenpaden
 in beheer

156.386
 stuks aangeplant
 bosplantsoen

Wat is een poel?

Een geïsoleerd, stilstaand oppervlaktewater dat wordt gevoed door grondwater en regenwater.

Wat is een vijver?

- Kunstmatig
- Bodem van folie, leem of beton
- Beschoeiing
- Aangeplante (uitheemse) beplanting
- Uitgezette vissen
- Toeters en bellen

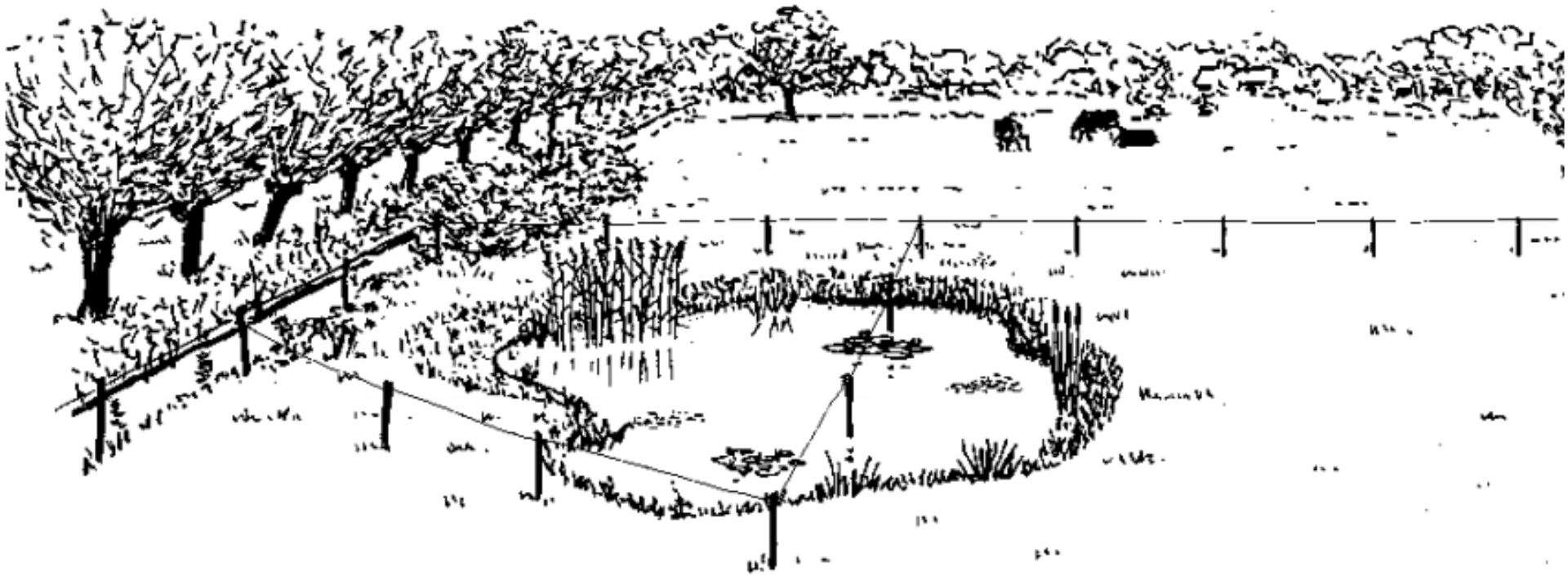

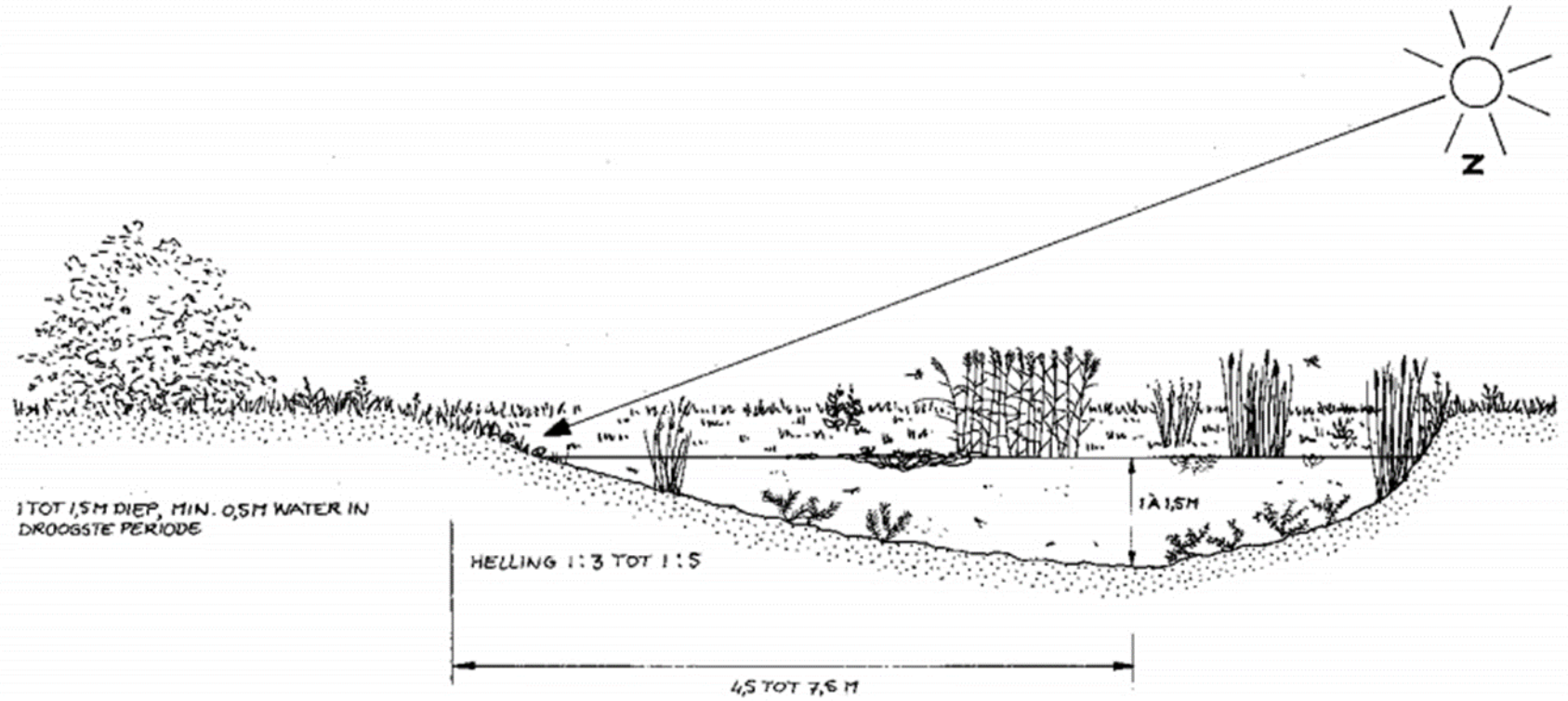

Verschillende typen

- Drinkpoelen voor vee
- Leem-, grind- en zandputten
- Wielen (kleine)
- Veenputten
- Vennen
- Afgesloten meanders

Poel in het landschap

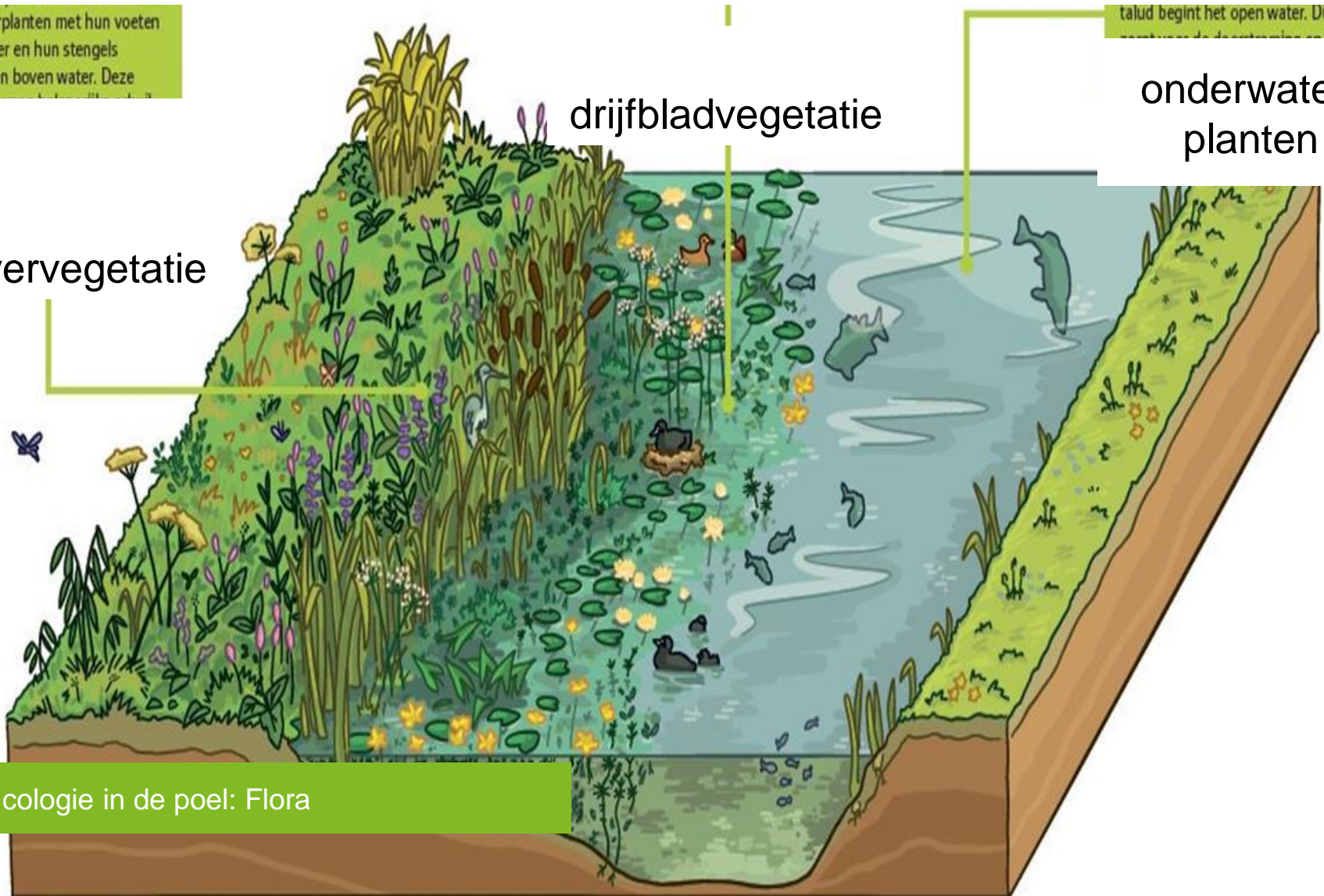
vaak oeverplanten met hun voeten in het water en hun stengels en bladeren boven water. Deze

talud begint het open water. Dit water

drijfbladvegetatie

onderwaterplanten

oevervegetatie

Ecologie in de poel: Flora

Voorbeelden

Ook landbiotoop!

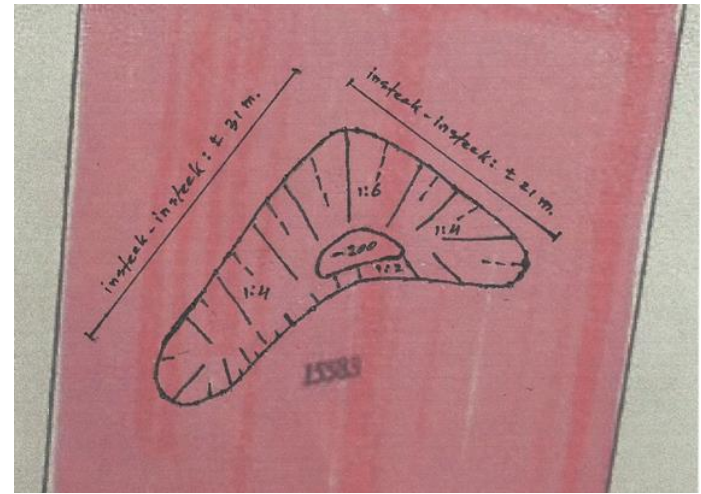

Groen- blauwe doorrandering

Tips voor aanleg:

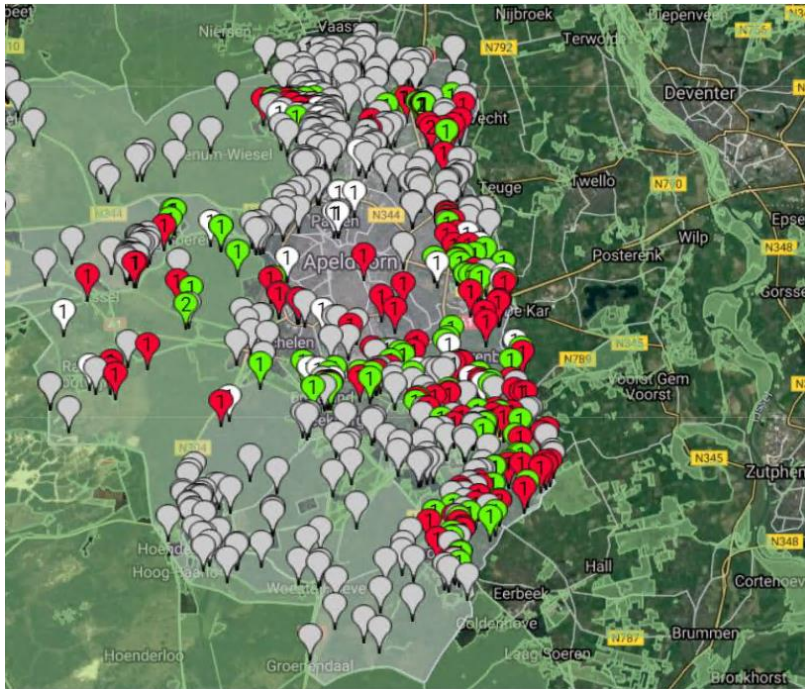
- [Poel aanleggen \(ravon.nl\)](http://ravon.nl)
- [SLG | Poel \(slgelderland.nl\)](http://slgelderland.nl)
- poelen.nu

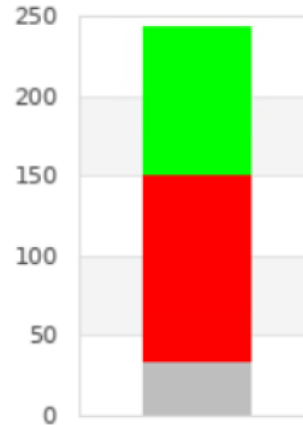
Tijdig onderhoud van belang voor behoud voortplantingsbiotoop en soortenrijkdom

Poelen.nu Apeldoorn

- toestand goed
- beheer noodzakelijk
- onbekend

648 poelen
37% beoordeeld
38% beheer nodi

Route Apeldoorn

Onderhoud

Onderhoud

Waarom

- Opslag van bomen geeft schaduw en bladafval
- Water groeit dicht
- Dikke baggerlaag ongunstig
- Visvrij maken kan noodzakelijk zijn

Drie vuistregels voor ecologisch beheer

- 1. Voer het werk gefaseerd uit:**
niet alles in één keer
- 2. Variatie in beheer:**
niet overal het zelfde beheer
- 3. Werk niet te netjes:**
onregelmatigheden dragen bij aan variatie

Onderhoud Open water

- September en oktober (amfibieën zijn dan uit de poel)
- Wanneer 50 tot 70% van het wateroppervlak begroeid is.
- Laat circa 20 tot 30 % staan
- Waterplanten uitharken met hark of sloothaak
- Blad en slib baggeren met schepnet

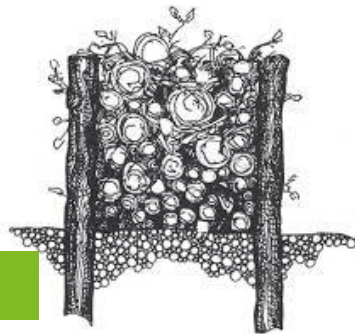
Onderhoud landbiotoop

Onderhoud bomen en struiken

Afvoeren maaisel

Takkenril of broeihoop

Poelen project Apeldoorn

2. Poelenwerkgroep

<https://slgelderland.nl/vrijwilligers/poelenwerkgroep-apeldoorn>

2. Uitvoeringsprogramma poelen

[SLG | Poelen herstellen in Apeldoorn \(slgelderland.nl\)](#)

1. Poelenwerkgroep Apeldoorn

2. Uitvoeringsprogramma Poelen

- **Doel** – Poelen die door achterstallig onderhoud niet kunnen voldoen aan de eisen van amfibieën en andere flora en fauna herstellen en onderhouden.
- Veldbezoek
- Momentopname van de poel en een onderhoudsplan
- Groot en klein onderhoud
- landhabitat

Leer je Groen! www.leerjegroen.nl

LEER JE GROEN
voor werken in de natuur
Dashboard
Help
Welkom Robbin Buitink ▾

 Leer je Erfgoed.nl

Categorie:

- Duurzaamheid
- Landschapsbeheer
- Leidinggeven & begeleiden
- Natuurbeheer
- Natuurkennis
- Soortenbeheer
- Technische vaardigheden
- Arbo & veilig werken
- Voorlichten & communicatie
- Wet - en regelgeving

Voortgang:

- Alle
- Gestart
- Niet gestart
- Voltooid

30 min

Natuurinclusieve landbouw

0%

30 min

Kleinschalig poelenbeheer

100%

60 min

Hoogstamfruitboomgaarden

0%

45 min

Biodiversiteit op het erf

0%

45 min

Alles over knotbomen

0%

Bedankt voor uw aandacht

Zijn er nog vragen?

r.buitink@slgelderland.nl

A Rosendaal 2a
6891 DA Rozendaal
T 026 353 74 44
E info@slgelderland.nl
W slgelderland.nl

